

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 16.04.2013
C(2013) 1893 final

VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÉ ZNĚNÍ

Tento dokument je poskytnut pouze pro
informační účely.

**Věc: Státní podpora č. SA.35529 (2012/N) – Česká republika
Digitalizace knihovních fondů**

Vážený pane ministře,

1. POSTUP

- 1) Dopisem ze dne 4. října 2012, zaevidovaným téhož dne, oznámily orgány České republiky změnu stávajícího režimu podpory týkající se dotací na podporu knihoven.
- 2) Komise dne 13. listopadu 2012 a 1. března 2013 požádala o dodatečné informace. České orgány zaslaly odpovědi dne 3. ledna 2013 a 5. března 2013.
- 3) Změna dotyčného režimu podpory byla oznámena z důvodu právní jistoty, jelikož české orgány se domnívají, že nejde o státní podporu.

2. POPIS OPATŘENÍ

- 4) **Cíl:** Cílem režimu je podpora kultury a zachování kulturního dědictví. Tato změna stávajícího režimu podpory má za cíl podporovat digitalizaci knih a poskytování dalších služeb ve veřejných knihovnách.
- 5) Za prvé se touto změnou rozšiřuje okruh fondů pro digitalizaci z historických knihovních fondů na veškeré knihovní fondy a zavádí dotace na digitalizaci a zpřístupnění knihovních katalogů v elektronické podobě, včetně vytváření kooperačních systémů knihoven. Účelem finančních prostředků, které mají být na digitalizaci knihovních dokumentů poskytnuty, je ochrana knihovních fondů; tak bude konkrétní knihovní dokument (například knihovní dokument, který je natolik poškozený, že nemůže být uživatelům knihovny zpřístupněn ve fyzické podobě) k dispozici v podobě elektronické.

- 6) Digitalizace se bude týkat téměř výhradně těch knihovních dokumentů, které jsou z hlediska autorského práva tzv. volnými díly – již u nich vypršela lhůta pro uplatňování majetkových práv autorských. Podle českého autorského zákona č. 121/2000 Sb. činí tato lhůta 70 let a počíná běžet prvním dnem roku následujícího po roce, kdy autor (nebo poslední ze spoluautorů) zemřel. Pokud by předmětem digitalizace bylo dílo (kniha), které dosud požívá autorskopravní ochrany, mohla by knihovna digitalizované dílo zpřístupňovat pouze prostřednictvím technických zařízení umístěných v objektech knihovny a musela by zabránit tomu, aby z digitalizovaného díla byla pořízena rozmnoženina.
- 7) Za druhé bude podpora k dispozici pro financování komunitní činnosti knihoven (například přednášky a podobné vzdělávací aktivity, jako jsou setkání se spisovateli či autorská čtení nebo výstavy související s knihovnou či daným regionem, kupříkladu k výročí místního spisovatele nebo básníka) a poskytování služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením (vzdělávací kurzy určené pro místní obyvatele, například kurzy základů počítačové gramotnosti pro seniory).
- 8) **Právní základ:** Příslušným právním základem opatření je usnesení vlády České republiky ze dne 26. června 2012 č. 463 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven.
- 9) **Výše rozpočtu a forma podpory:** Celková roční výše rozpočtu pro oznámená opatření činí 10 milionů CZK (přibližně 400 000 EUR). Podpora se poskytuje ve formě přímých dotací.
- 10) **Intenzita podpory:** Maximální intenzita podpory je 70 % rozpočtovaných nákladů.
- 11) **Kumulace:** Podpora nemůže být kumulována s podporou z jiných místních, regionálních či vnitrostátních režimů nebo režimů EU za účelem pokrytí týchž způsobilých nákladů.
- 12) **Příjemci:** Hlavními příjemci podpory budou místní a regionální knihovny či jiné knihovny (jako jsou univerzitní knihovny nebo specializované knihovny České akademie věd) nebo orgány místní samosprávy. Některé knihovny, kterých se opatření týká, mají právní subjektivitu oddělenou od místních či regionálních orgánů. Další knihovny jsou provozovány orgány místní samosprávy a právní subjektivitu oddělenou od subjektivity těchto orgánů nemají.

3. POSOUZENÍ OPATŘENÍ

Existence podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU

- 13) Podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem“.

- 14) Komise proto přezkoumá, zda lze tuto podporu považovat za podporu poskytovanou ze státních prostředků, zda poskytuje selektivní výhodu, zda veřejné knihovny lze považovat za podniky vykonávající hospodářskou činnost a zda může tato podpora ovlivnit obchod mezi členskými státy. Pouze budou-li splněna všechna tato kritéria čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU, mohlo by veřejné financování ze státního rozpočtu České republiky představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.
- 15) V daném případě Komise shromáždila informace od českých orgánů. Ty podaly podstatné informace týkající se provozování knihoven v České republice, neekonomické povahy jejich činnosti a neexistence skutečného či potenciálního obchodu mezi členskými státy. Na základě těchto informací Komise shledala následující.

Státní prostředky

- 16) Není pochyb o tom, že dotyčné prostředky jsou finanční prostředky České republiky, poskytovatelem pomoci je Ministerstvo kultury České republiky a dotace jsou stanoveny v rozhodnutích o udělení dotace vydávaných podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Podpora se tedy poskytuje ze státních prostředků a je přičitatelná státu.

Selektivní výhoda

- 17) Tato opatření lze považovat za opatření, která přinášejí příjemcům hospodářskou výhodu ve srovnání s knihovnami, které tuto pomoc nedostávají a musí náklady nést samy bez veřejné podpory. Opatření poskytují majetkový prospěch, který by příjemce v rámci své běžné činnosti nezískal, a tím zlepšují jeho finanční situaci.

Hospodářská činnost

- 18) Dále je třeba posoudit, zda tuto výhodu získává podnik, tj. subjekt, který provádí hospodářskou činnost. Pojem hospodářská činnost je vymezen jako jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží a služeb na daném trhu¹. Podnik se zde chápe funkčně. Pojem podnik zahrnuje jakýkoliv subjekt zabývající se hospodářskou činností bez ohledu na právní postavení tohoto subjektu nebo způsob jeho financování.
- 19) Proto je třeba rozhodnout, zda činnosti českých veřejných knihoven včetně digitalizace knih a knihovních katalogů, zpřístupnění takovýchto knihovních katalogů v elektronické podobě a vytváření kooperačních systémů, jakož i komunitních činností knihoven a poskytování služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením lze považovat za hospodářské ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.
- 20) Podle českého knihovního zákona č. 257/2001 Sb. (dále jen „knihovní zákon“) je knihovnou zařízení, které poskytuje zákonem vymezené veřejné knihovnické a informační služby a je zapsáno v evidenci knihoven vedené Ministerstvem kultury. Oznámenou podporu mohou obdržet pouze knihovny zapsané v evidenci knihoven.
- 21) České právní předpisy nerozlišují knihovny na „veřejné“ a „soukromé“; jedinou kategorií, kterou stanoví, jsou knihovny zapsané v evidenci Ministerstva kultury podle knihovního zákona. V současné době je v evidenci knihoven zapsáno 6 110 evidovaných knihoven.

---

¹ Spojené věci C-180/98 až C-184/98, Pavlov, Sb. rozh. 2000, s. I-6451, bod 75.

- 22) Podle knihovního zákona jsou knihovny povinny bezplatně poskytovat zákonem vymezené služby všem uživatelům bez rozdílu². Knihovna tedy nesmí za zpřístupnění knihovních dokumentů ze svého fondu (neboli za zapůjčení knihy čtenáři) od uživatelů požadovat úplatu a její činnosti nemohou být zaměřeny na zisk. Knihovny jsou tudíž prakticky financovány z veřejných prostředků.
- 23) Podle českých orgánů nelze činnosti veřejných knihoven, které upravuje český knihovní zákon, považovat za hospodářské vzhledem k následujícím charakteristikám.
- 24) Jedním ze základních kritérií pro rozhodnutí o tom, zda je daná činnost hospodářské povahy, by mělo být, zda tato činnost může být alespoň v zásadě provozována soukromým podnikem za účelem zisku³. Činnosti knihoven, které upravují české právní předpisy, tj. činnosti spočívající v poskytování zákonem vymezených služeb, které musí být podle platných právních předpisů poskytovány bezplatně všem zainteresovaným stranám, by proto žádný soukromý subjekt usilující o zisk neprovozoval⁴.
- 25) Tím, že udržuje veřejně financovanou síť veřejných knihoven, nechce Česká republika poskytovat zboží nebo služby na trhu, ale naplňovat zásadní veřejnou funkci, totiž poskytovat svým obyvatelům přístup ke kultuře a informacím.
- 26) Knihovny poskytují obyvatelům příslušné obce nebo regionu informace a kulturní statky, a tudíž přispívají k vzdělávacím a kulturním potřebám veřejnosti. Zajištění existence knihoven a související podpora se vztahuje k základním funkcím státu a jeho orgánů. Knihovny jsou instituce, které slouží jak zachování kulturního dědictví (písemných dokumentů), tak jeho zpřístupnění všem zainteresovaným stranám, a to za stejných podmínek bez rozdílu. Stát má zájem zajistit, aby jeho kulturní dědictví bylo zachováno a zpřístupněno; má zájem zajistit, aby knihovny plnily vzdělávací a obdobné funkce. Knihovny svou činností přispívají k naplňování určitých základních práv obsažených v Listině základních práv Evropské unie a také v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Konkrétně knihovny přispívají k naplňování práva na informace, práva na vzdělání a práva na svobodu myšlení, práva na svobodu vědeckého výzkumu a práva na přístup ke kulturnímu dědictví. Stát zaručuje, že jsou tato základní lidská práva dodržována a že lidé mají skutečnou možnost těchto základních práv využívat.
- 27) Za těchto okolností Komise konstatuje, že zajištěním činnosti veřejných knihoven český stát nemá zájem provozovat hospodářské činnosti, jak je patrné z výše popsaných podmínek, za nichž české veřejné knihovny působí (zejména povinnosti poskytovat služby zdarma). S ohledem na funkce, které tyto veřejné knihovny vykonávají, lze dojít k závěru, že tyto subjekty přispívají k plnění úkolu státu ve vztahu k občanům ve vzdělávací, kulturní a sociální oblasti. Pro ilustraci lze uvést příklady propojení veřejných knihoven s vnitrostátním vzdělávacím systémem, které

---

² Pouze v některých případech, jako jsou mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, může knihovna po uživateli požadovat uhrazení vzniklých nákladů. Knihovna může od uživatelů požadovat také úhradu nákladů vzniklých při registraci uživatelů, například roční registrační poplatek. Poplatky například za registraci uživatelů nebo mezinárodní výpůjční služby jsou stanoveny jako symbolické částky a představují pouze zlomek skutečných nákladů. Knihovna nemůže požadovat od uživatelů částku, která by mohla vést k tvorbě zisku.

³ Věc C 24/2005, Laboratoire national de métrologie et d'essais, Úř. věst. L 95, 5.4.2007.

⁴ Skutečnost, že za určité služby uživatel platí až do výše skutečných nákladů, není relevantní, neboť jakákoli odměna nedostačuje sama o sobě k tomu, aby byla vykonávána činnost považována za činnost hospodářskou. Viz věc Compass v. Austria (Compass Datenbank), C-138/11, bod 39 s dalšími odkazy.

poskytly české orgány: pořádáním odborných besed pro školy se veřejné knihovny snaží u žáků vzbudit zájem o četbu a studium a popularizovat v obecné rovině knižní tvorbu. Nenahraditelná funkce veřejné knihovny pro školní výuku je zřejmá také v souvislosti s povinnou školní četbou, v jejímž rámci už na nejnižších stupních škol plní žáci zadané úkoly v zásadě s využitím služeb nabízených veřejnými knihovnami (neboť tituly zadané ve škole k povinné četbě leckdy nebývají jinde veřejně dostupné). Veřejné knihovny jsou také nedocenitelným zdrojem obvykle těžko dostupných informací potřebných ke studiu pro studenty na vyšších stupních škol.

- 28) Vzdělávací funkce veřejných knihoven se rovněž prolíná s oblastí kulturních a sociálních činností, které úzce souvisí s hlavními činnostmi veřejné knihovny a které nelze srovnávat s nabídkou komerční povahy, a to jak z hlediska obsahu a účelu, tak co do velikosti, používaných prostředků a metod (viz bod 7 výše). Tyto činnosti, které české veřejné knihovny poskytují, dále charakterizuje spjatost s místem, kde knihovna působí. V tomto ohledu je lze popsat jako lokálně orientované (organizace setkání s místními osobnostmi, výstavy fotografií o historii města/obce atd.). České orgány dále zdůraznily, že Ministerstvo kultury ČR bude poskytovat dotace jen na ty aktivity, které nějak souvisí se základním posláním knihovny, totiž uchovávat a zpřístupňovat kulturní dědictví a plnit vzdělávací funkci (například na besedy se spisovateli či autorská čtení nebo na výstavy, které souvisí s danou knihovnou či s daným regionem, třeba k připomenutí místního spisovatele či básníka, a na vzdělávací kurzy pro osoby ohrožené sociálním vyloučením, např. kurzy základů počítačové gramotnosti pro seniory). Nehodlá poskytovat dotace např. na pořádání cyklu symfonických koncertů nebo na velké výstavy známých malířů, neboť k realizaci takových projektů jsou povolány jiné instituce.
- 29) Vzhledem k výše uvedeným charakteristikám a povaze služeb, které české veřejné knihovny poskytují, lze mít za to, že příslušná podpora je nutná pro zajištění jedné ze základních funkcí státu ve vzdělávací, kulturní a sociální oblasti. Celý systém vykazuje podobnosti s veřejným vzděláváním, které ze své povahy nebylo považováno za hospodářskou činnost⁵.
- 30) Cíl opatření je rovněž zcela v souladu s úsilím (a odůvodněním) Komise, na nichž je založena revize směrnice o opakovaném použití informací veřejného sektoru. V prosinci 2011 Komise navrhla rozšířit oblast působnosti směrnice o opakovaném použití informací veřejného sektoru na knihovny (včetně univerzitních), muzea a archivy⁶. Komise kromě toho navrhla, že „pro usnadnění opakovaného použití by měly subjekty veřejného sektoru zpřístupnit dokumenty ve strojově čitelných formátech a spolu s jejich metadaty, je-li to možné a vhodné, ve formátu, který zajistí interoperabilitu“.
- 31) Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem má Komise za to, že české veřejné knihovny nelze považovat za podniky ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU. Změna oznámená Českou republikou (která zahrnuje digitalizaci knih a knihovních katalogů, jakož i komunitní činnost knihoven a poskytování služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením) tuto kvalifikaci nemění. Účelem digitalizace není všeobecné zpřístupňování digitalizovaných knih, ale ochrana knihovních fondů, jelikož knihovny jsou podle knihovního zákona povinny své knihovní sbírky chránit.

⁵ Bod 26 a následující ve sdělení Komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu, Úř. věst. C 8, 11.1.2012, s. 4.

⁶ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru, 12. 12. 2011 (SEK(2011) 1551 v konečném znění, SEK(2011) 1552 v konečném znění).

Prostřednictvím digitalizace se základní (nevýdělečná) činnost veřejných knihoven přizpůsobuje technologickému vývoji a mezi zpřístupňováním kulturních statků ve fyzické a elektronické podobě neexistuje žádný podstatný rozdíl.

- 32) Závěrem lze říci, že rozšiřováním významných informací, které mají k dispozici, fungují české veřejné knihovny jako nástroj, s jehož pomocí státní orgány plní skutečný veřejný úkol a povinnost. Poskytování takových veřejných knihovnických služeb nepředstavuje hospodářskou činnost, a podpora poskytovaná na tuto činnost ze státního rozpočtu tudíž nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU. Vzhledem k výše uvedeným zjištěním již není nutné přezkoumat další kumulativní podmínky existence státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

4. ZÁVĚRY POSOUZENÍ PODPORY

- 33) S ohledem na výše uvedené posouzení došla Komise k závěru, že opatření popsaná v oznámení nepředstavují státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

Pokud tento dopis obsahuje důvěrné informace, jež by neměly být zpřístupněny třetím stranám, uvědomte o tom prosím Komisi do patnácti pracovních dní od data doručení. Pokud Komise v této lhůtě neobdrží odůvodněnou žádost, bude předpokládat, že souhlasíte se zpřístupněním informací třetím stranám a se zveřejněním plného znění tohoto dopisu v závazném jazykovém znění na této internetové adrese:

<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Žádost prosím zašlete doporučeně nebo faxem na adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
1 Place Madou / Madouplein 1
MADO 12/59
1210 Brussels
Belgien

Fax: +32 22961242

S úctou,

za Komisi

Joaquín ALMUNIA
místopředseda